

Kommunizmus Hazánkban

I. Kiépülése

Magyarországot a 2. világháború után a szovjet hadsereg szabadította fel a náci és nyilas uralom alól, de célja nem a szabadság elhozatala, hanem a szovjet birodalom és ideológia kiterjesztése volt, s erre lehetőségük is nyílt, mivel a szuverenitását elvesztő országban a legfőbb hatalom a SZEB kezébe került, melyben döntően a szovjet akarat érvényesülni. Szovjet megszállás következtében óriási károk. Az ország gazdasági helyzete az 1/3-a eset vissza, élelmiszer-fejadag, a világgazdaság legnagyobb inflációja a pengő elértéktelenedésével.

A szovjet vezetés a proletárdiktatúrát hosszú, demokratikusnak álcázott politikai küzdelemben látta megvalósíthatónak. Kezdetől fogva kész helyzetet akartak teremteni: a szovjet haderő jelenléte mellett az állami erőszakszervezeteket (hadsereg, rendőrség, belügyminisztérium) kommunista kézbe adták. A népbíróságra került háborús bűnösök sorsa itt dőlt el. Voltak halálos és börtön ítéletek. Börtönbe kerültek lélek száma 27000 fő, halálra ítélték száma 169 fő ezek közül pl.: Imrédy Béla, Stójay Döme, Szálasi Ferenc, Bárdossy László. Bárdossy háborús fő bűnösként mint volt miniszterelnök állt a népbíróság elé. A Népbíróság végül valamennyi vádpontban bűnösnek találta, és első fokon, 1945. november 3-án kötél általi halálra ítélte. Bárdossy nem fellebbezett, kegyelmet sem kért, a tárgyaláson ezt mondta: *"Belátom, hogy a jogosan felgyült indulatokat és keserűségeket le kell vezetni. Módot kell találni arra, hogy a lélek megkönnyebbüljön, csak azért, hogy a fájdalomából felocsúdó lélek visszataláljon a nemzet egységéhez. Semmiféle áldozat nem lesz nagy, mely ide elvezet".* Védője beadványa alapján mégis sor került a másodfokú tárgyalásra, ahol december 28-án jóváhagyták az első fokon született döntést, de a kivégzés módját "kegyelemből" golyó általi halálra módosították. Az ítéletet a Markó utcai fegyház udvarán, nyilvánosan hajtották végre 1946. január 10-én.

A Moszkvából hazatérő kommunisták (Rákosi Mátyás, Gerő Ernő, Révai József, Nagy Imre) kezdetben elfogadták a demokratikus pártok: FKgP, Nemzeti Parasztpárt, SZDP, és a Polgári Demokrata Párt működését, ám az 1944 decemberében Debrecenben összeült Ideiglenes Nemzetgyűlésben és a megalakuló Ideiglenes Kormányban a kommunisták aránya magas volt, s a kulcspozíciókat is ők szerezték meg.

A demokratikus jelleget úgy próbálták megőrizni, hogy Dálnoki Miklós Béla, a kiugrási kísérletkor szovjet oldalra átálló első magyar hadsereg parancsnoka lett a miniszterelnök. Ezzel azt a látszatot akarták kelteni, hogy lehetőség van demokratikus kibontakozásra. A kormány hadat üzent Németországnak, betiltotta a szélsőjobboldali szervezeteket, vállalta a háborús jóvátétel fizetését, megszervezte a Vörös Hadsereg ellátását. Az ideiglenes kormány megvalósította a földosztást 1945. márciusában, mert a kommunisták így akarták megnyerni politikájuknak a parasztságot.

II. A Szalámi taktika

1945 őszén került sor a háború utáni első választásokra, mely listás rendszerű volt, azaz nem egyéni jelöltekre, hanem pártokra szavazhattak. A választást az FKgP nyerte meg 57%-kal, (a pártok szavazati megoszlása: FKgP 57%, MSzDP 17,4%, MKP 16,9%, NPP 6,9%) de a SZEB nem engedte tisztán kiscgazda kormány alakulását, ezért a Tildy Zoltán miniszterelnök vezetésével megalakult koalíciós kormányban a tárcák elosztásánál a győztes párt kénytelen volt átengedni a kulcspozíciókat jelentő belügyet és hadügyet a kommunistáknak. Az MKP igyekezett megszerezni a gazdaságban a vezető pozíciókat is, ezért kiharcolta egy gazdaságirányító főhatóság, a Gazdasági Főtanács létrehozását, melynek vezetését megszerezte Vas Zoltán. A kommunisták a háború utáni helyreállítást az állami ellenőrzés fokozásával és egyre szélesebb körű államosítással kötötték össze.

A választások után Magyarország államformája köztársaság lett (1946. február 1.), és Tildy Zoltánt választották köztársasági elnöknek, melynek következtében a kormány vezetését Nagy Ferenc vette át. Ettől kezdve szinte minden kérdésben éles harc bontakozott ki az FKgP és az MKP közt. Az MKP célja főleg az volt, hogy bővítse hatalmi pozícióit, és ennek érdekében elkezdte szétzilálni a polgári demokrácia politikai bázisát. A hatalmi harcban felhasználta a tömegeket, a demagógia és a megfélemlítés eszközeit. Ellenfeleit fokozatosan szorította vissza, újabb és újabb, számára veszélyes csoportokat választva le a rivális pártokról. Ezt a taktikát nevezték szalámi taktikának. A politikai ellenfélnek számító pártokon belül kommunista szimpatizáns ún. baloldali csoportok alakultak, akik belülről bomlasztották pártjaikat, és megalapították a Baloldali Blokkot 1946 márciusában. A kommunisták támadást indítottak a kiscgazda jobboldal ellen, mondván: csak a demokratikus (értelmezésükben baloldali) kiscgazdákkal hajlandók együttműködni. Majd kihasználva, hogy a kiscgazdák felül akarták vizsgálni a földosztást, az MKP kisbirtokos parasztok tömegét vonultatta fel Budapest utcáin a „*Földet vissza nem adunk!*” jelszóval. Ezt követően állandósultak a támadások a

kisgazdák ellem. A közigazgatásban „B” listázást hajtottak végre, elbocsátottak tízezreket úgy, hogy a kisgazdák bázisa csökkenjen. Amikor lelőttek egy szovjet katonát, Rajk László belügyminiszter betiltotta a civil szervezeteket. Ezek eredményeképp az FKgP parlamenti többsége és befolyása folyamatosan apadt, és kezdte elveszíteni gyűjtőpárt jellegét. 1947-ben a Kominform nyomására az MKP gyorsítani kívánta az átmenetet. Államellenes összeesküvést kreáltak, amelybe belekeverték a kisgazda politikusok egy részét. A Kisgazdapárt főtitkárát, Kovács Bélát szovjet katonák hurcolták el 1947 februárjában. Nagy Ferenc miniszterelnököt svájci tartózkodása idején vádolták meg az összeesküvésben való részvétellel, és Magyarországon maradt kisfiával megsarolva őt lemondásra kényszerítették, így szétverve a pártot.

III. A fordulat éve

1947-ben az MKP elérkezettnek látta az időt a hatalom megragadására, így kieroszakolta az új választásokat. A gyűjtőpárt jellegű Kisgazdapárt szétverése miatt a kommunistákkal szembenálló erők több pártban indultak a választásokon. Az MKP a választáson a csalástól sem riadt vissza: az aktivistáikat teherautókra ültették, és a lakóhelyüktől távol lévők számára biztosított kékcédulákkal több helyen is leszavaztak az MKP listájára ezek voltak a kékcédulás választások. A csalással szerzett szavazatok nem befolyásolták lényegesen a választási eredményeket, de a kommunisták választási csalás ürügyén semmisítették meg a Magyar Függetlenségi Párt mandátumait. A választások eredményeképp az MKP a legnagyobb párttá vált, de a demokratikus polgári erők még így is többségben maradtak vele szemben. A demokratikus erők nem kerülhettek hatalomra, így az MKP, az SZDP, az FKgP és az NPP alakított kormányt, melyben immár az MKP volt a vezető erő. 1947-re megváltozott a nemzetközi politikai háttér, ezért a szovjet vezetés a radikálisabb átalakítás mellett döntött. Először az MKP és az SZDP egyesült, látszólag demokratikusan, bár a jobboldalinak kikiáltott vezetőket előbb kizárták a szociáldemokrata pártból. Az 1948. június 12-én megalakult Magyar Dolgozók Pártja (MDP) felszámolta a többpártrendszert, és nyílt kommunista diktatúrát vezetett be, ezért nevezték 1948-at a fordulat évének.

IV. Rákosi hatalomra jut

Az egypártrendszer kiépítésével párhuzamosan felgyorsították a gazdaság államosítását is: 1947-ben a bankokat, 1948-ban a száznál több munkást foglalkoztató üzemeket, 1949-ben a nagykereskedelmet, a 10 munkásnál nagyobb üzemeket, majd a kisipar és a kiskereskedelem döntő részét államosították. Megvalósult az állam mindenhatósága, még az iskolákat is

államosították, csak néhány intézmény maradhatott egyházi kézen. A katolikus egyház megtörése érdekében koholt vádak alapján perbe fogták a meg nem alkuvó esztergomi érseket, Mindszenty Józsefet, és 1949-ben életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték. A pártok végleges megszűnését az 1949-ben létrehozott Magyar Függetlenségi Népfrontba történő beolvasztásuk jelentette '54-től Hazafias Népfront. Az 1949-ben tartott egy párti választásokon az MDP megszerezte a szavazatok 96%-át: Magyarországon létrejött a proletárdiktatúra. Új alkotmányt fogadtak el, mely rögzítette a kommunista párt vezető szerepét, és 1949. augusztus 20-án az államforma tanácsköztársaság lett. A köztársasági elnök szerepét az Elnöki Tanács vette át, az önkormányzati rendszer helyett kiépült a tanácsrendszer. A tényleges hatalom az ún. négyes fogat kezébe került. Rákosi Mátyás volt az elnök, Gerő Ernő a gazdasági miniszter, Farkas Mihály a hadügyminiszter, Révai József pedig a kultúrminiszter. Mivel a diktatúra támogatóinak köre egyre szűkült, a hatalom a megfélemlítésre alapozta uralmát. A korábban a Belügyminisztériumhoz tartozó ÁVO-t 1948-ban függetlenítették Államvédelmi Hatóság (ÁVH) néven, melynek vezetője Péter Gábor lett, aki közvetlenül Rákositól kapta az utasításokat. Senki sem érezhette magát biztonságban, hiszen a fekete autó bárkiért eljőhetett, mivel a terror lényege a megfélemlítés volt (csengőfrász). Internálótáborokat(Kistarcsa) és büntetőtáborokat (Recsk) hoztak létre. A terror elérte a párttagságot, sőt a párt több vezetőjét is. Előbb az egykori szociáldemokrata vezetőket, majd az ún. hazai kommunistákat (pl. Rajk László, Kádár János) ítélték el, s ez Rákosi totális hatalmát mutatta.

A gazdaságpolitika Gerő Ernő vezetésével a nehézipar fejlesztését tűzte ki célul. A „vas és acél országa” akartunk lenni, de ez a célkitűzés nem felelt meg sem hazánk természeti adottságainak, sem fejlettségének. 1950-ben kezdődött meg az első 5 éves terv. Sztálin és Rákosi személyi kultuszát vezették be az országban: mindenhol ott függtek portréik, a művészek kénytelenek voltak a két vezért istenítő alkotásokat készíteni.

➤ Források:

- <http://eretsegizz.com/tortenelem/a-kommunista-diktatura-kiepitese-magyarorszagon/>
- <http://eretsegi.eu/tetel/a-kommunista-diktatura-kiepitese-es-mukodese-magyarorszagon>
- <http://eretsegi.com/tetelek/tortenelem/a-rakosi-korszak/>
  - ✓ Név: Derecskei Adrián Gábor
  - ✓ Szül.: Bp., 2000.10.02.

- ✓ E-mail: dadrian10.02@gmail.com
- ✓ Iskola: Szentannai Sámuel Szakközépiskola és Kollégium

